

भविष्येव यत् । इत्यते भरतश्रेष्ठ ! तं यज्ञं विधि-
राजमस् १ । विधिहीनमृष्टास्त्रं मन्त्रहीनमदक्षिणम् ।
अज्ञाविरहितं यज्ञं तामसं परिचक्षते" गीता १७५० ।
य च नानाविधः । "द्रव्ययज्ञास्तपोयज्ञा योगयज्ञा-
स्तथापरे । स्वाध्यायज्ञानयज्ञाश्च यतयः संशितव्रताः"
गीता ४५० । पञ्चदशवर्षकर्मव्या यज्ञा यथा "अध्यापनं
ब्रह्मयज्ञः पित्र्ययज्ञस्तु तर्पणम् । होमो देवो बलिभैरितो
नवयोऽतिथिपूजनम्" गारुड ११५५० । २ विष्णो च
यज्ञपति पु० इत० । विष्णो "यज्ञो यज्ञपतिर्यज्वा" विष्णु स० ।
यज्ञपशु पु० इत्यते इविदीयितेऽत यागार्थक्यजेभावे आधारे
या न यज्ञः यज्ञार्थः पशुः । १ यज्ञे २ आगादौ च ।
यज्ञपरान्न न० इत० । यागसाधने-पाले तद्धेदककपादि
कात्या० श्रौ० चक्रं पालयन्हे ४१०० पु० दर्शितम् ।
यज्ञपुरुष पु० यज्ञरूपः पुरुषः । वराहकर्म विष्णो हेमच० ।
कृत्तपुरुषयन्हे २२८४ पु० दृश्यम् । [राजनि० ।
यज्ञभूषण पु० यज्ञम् भूषयति भूष-विष्णुः । सेतुर्भे-
यज्ञयोग्य पु० यज्ञे योग्यः । १७ दुन्दुभे राजनि० ।
तत्त्वनिर्दादिभिर्हि यज्ञः साध्यते । २ यामाहं विप्रादौ च ।
यज्ञवल्ली स्त्री० यज्ञार्थं वल्ली । सोमयज्ञासु राजनि० ।
यज्ञवराह पु० यज्ञरूपो वराहः । आदिवराहे मगवदव-
तारभेदे । कृत्तपुरुषयन्हे २२८४ पु० दृश्यम् । वराहदे-
हस्य शिवेन विदारणेन यज्ञभेदरूपत्वं सम्पादितं यचोक्तं
काशिकापु० १० अ० "विदारिते वराहस्य काये भग्नं च
तत्क्षणात् । अक्षयिष्णुश्चिवा देवाः सर्वे च प्रपद्ये-
व ह । निर्युज्ज्वात् सप्तद्वयं तत् शरीरं नभः प्रति ।
तद्विभेजुः शरीरान्तु विष्णोचक्रैश्च चण्डयः । तस्मात्
सन्वितो यज्ञाज्जातास्ते वै पृथक् पृथक् । यज्ञाद् यज्ञाश्च
ये यज्ञास्तत् पृथक् सप्तद्वयः । भूनावाचस्त्रिणा
जातो ज्योतिषोमो नृणाध्वरः । इह नववचस्योस्तु
वज्रलोमो व्यजायत । चतुर्भुजोः सन्निना तु प्रात्य-
क्षोमो व्यजायत । आशुः पौनर्भवकोमस्तस्य धोत्रोऽथ
सन्निना । इह कोम इह कोमो जिह्वाज्जातु जायत ।
अतिरामं सर्वराजमधोजिह्वान्तरादभूत् । अध्यापनं
ब्रह्मयज्ञः पित्र्ययज्ञस्तु तर्पणम् । होमो देवो बलिभैरितो
नवयोऽतिथिपूजनम् । स्नानं तर्पणपर्वणं निम-
ग्नश्च सांशः । अथ व्रतजनेः सप्तपञ्चा, जिह्वातो
विधयस्तथा यज्ञाजिमेधो नृणां मेधो नरमेधस्तथैव च ।
प्राचिर्हिमाध्या-रात्रौ ते जाताः वादवन्विताः ।

राजसूयोऽथ कारीरी राजमेयस्तथैव च । पृथक्श्री-
सप्तपञ्चा ग्रहयज्ञास्तथैव च । प्रतिष्ठोत्सर्गयज्ञाश्च
दानप्राज्ञादयस्तथा । हृत्सन्वितः सप्तपञ्चा सावित्री-
यज्ञ एव च । सर्वेषां साधका यज्ञाः प्रायश्चित्तकराश्च
ये । ते सेदुसन्वितो जाता यज्ञास्तस्य महात्मनः ।
रघुःसत् सर्वसत् सर्वज्ञैवाभिचारिकम् । गोमेधो
इह जापश्च सुरेभ्यो ह्यभवादिभ्यः । मायेष्टिः परमेष्टिश्च
गोप्यतिर्भोगसम्भवः । आङ्गू लसन्वी संजाता अग्निदोम-
स्तथैव च । नैमित्तिकाश्च ये यज्ञाः संक्रान्त्यादौ प्रकी-
र्त्तिताः । आङ्गू लसन्वी ते जातास्तथा दादयवार्धिकम् ।
तीर्थप्रयोगसामौ चः यजुः सङ्कर्षस्तथा । आर्कनाथर्वण-
श्चैव नाभिसन्वोः सप्तहताः । सतोत्कर्षः सेतयश्चः
पञ्चमागौऽतियोजनः । विद्वंसंस्नानहैरन्ययज्ञा जाताश्च
जातुनि । एवमष्टाधिकं जातं सङ्कर्षं दिवसस्तथाः ।।
यज्ञानां व्रततं लोकदेभ्योऽन्येऽधुनापि च । कुक्ष्य-
धोलात् संजाता नासिकायाः क्षुवोऽभवत् । अन्ये
क्षुक्क्षुवमेदा ये ते जाताः धोत्रनासयोः । सीवा-
भागेन तस्याभून् प्राग्वंशो सन्निवस्तथाः ।। इटा-
पूतं यजुर्वर्मा जाताः नववचस्यतः । दंष्ट्राभ्यो ह्यभवन्
यूपाः कुशा रोमाश्च चाभवन् । उदगाता च तथा-
ध्वर्युर्हिता सन्निध एव च । अथ दक्षिणवामाङ्ग-
पचात्पादेभ्यः सङ्कर्षताः । पुरोडाशाः सचरवो जाता
मस्तिष्कसङ्ख्यात् । कर्भूर्नेत्रयुगाज्जाता यज्ञकेत-
स्तथा सुरात् । मध्यमागोऽभवद्देदो सेदुत् कुण्डमजा-
यत । रेतोघारास्तथैवाग्न्यं स्वरान्मन्त्राः सप्तहताः ।
यज्ञावयवः पृथग्भागात् हृत्पञ्चात् यज्ञ एव च । तदात्मा
यज्ञपुरुषो सङ्गाः कक्षात् सप्तद्वयताः । एवं यावन्ति
यज्ञानां नाण्डानि च हृषीणि च । तानि यज्ञवराहस्य
शरीरादेव चाभवन् । एवं यज्ञवराहस्य शरीरं यज्ञता-
पनात् । यज्ञरूपेण सकलमाध्यायितुमिदं जगत् ।

यज्ञवाट पु० इत० । यज्ञस्थाने हेमच० ।

यज्ञवृक्ष पु० यज्ञार्थः वृक्षः । वटवृक्षे राजनि० । [राजनि० ।
यज्ञश्रेष्ठा स्त्री० यज्ञेषु तत्त्वाधनेषु श्रेष्ठा । सोमयज्ञासु
यज्ञसार पु० यज्ञेषु यज्ञसाधनेषु सारः श्रेष्ठः ।
यज्ञोदुन्दुभे राजनि० ।

यज्ञस्तुत्र न० यज्ञार्थं योग्यं संकृतं वा कृतं शाक० त० ।

यज्ञोपवीते जटा० । तत्कृत्वादि वचना

"अहं तु लिङ्गं कृतं सप्तवर्णनिर्मितं वने । तन्मुनिव-